

GAZETY WILENSKIE

w SOBOTĘ DNIA 1. KWIETNIA ROKU 1780.

Z LITWY.

Z Wilna d. 1. Kwietnia.

Jmć Pan *Sołtan* Generał ſtaraiącyſię o dozgonną przyiazń Xiężniczki *Radziwiłłowny* Podkomorzanſki W. X. Litt. Damy Wielką cnotą, doſkonałą Edukacyą i rzadkiemi talentami Płci ſwoiey przyzwoitemi zaſczyconey w przeſzły Poniedziałek przy zwyczaynych temu Aktowi przyzwoitych obrządkach, za poprzedzaiącym Xiążąt Jchmościow Rodzicow zezwoleniem i Błogosławieńſtwem, w przytomności prześwietney Famili Uroczystą otrzymał Deklaracyą.

Z POLSKI.

Z Warſzawy d. 22. Marca.

O którey fatalney godzinie, to ieſt między pierwſzą i drugą z południa, w Roku

1775. dnia 13. Sierpnia, utraciło W. Xięstwo *Litewskie* Sławnego swego Ministra Xiążęcia Michała Ferdynanda *Czartoryskiego* Kanclerza Wielkiego; o teyże samey właśnie, w przeszły poniedziałek, postradała swego i Korona. Oto, mimo wszelkiego Lekarzów starania i tak prywatnych iako publicznych do Boga Modlitw, podobałosię Naywyższemu, podwu-miesięczney ciężkiey paraliżowey chorobie, z powszechnym wszystkich żalem i z nieporównaną dla całey Oyczyzny szkodą, zebrać z tego świata w tuteyszey Stolicy, dnia i godziny wyżey wyrażonych, Wielkiego Męża, Pasterza, i Ministra naszego, Jmci Xiędza Jędrzeia Stanisława Kostkę *Młodzieiowskiego*, Biskupa *Poznańskiego i Warszawskiego*, Kanclerza W. Koronnego, Kawalera Orderów *Orła Białego* i *S. Stanisława*, maiącego lat życia swego 63. Miesięcy 3. dni 20.

Z NIEMIEC

Z Wiednia dnia 19. Lutego.

Na wszystkie napoie, które wchodzą do Kraiow *Austryackich*, włożony będzie podatek, i poczniesię wybierać od Miesiąca Kwietnia, Dawnieyże także cła na wino i piwo będą powiększone. W samey tey Stolicy, biorąc z Przedmieściami wychodzi, iak wyrachowano, 980,000. *Wiader* wina i piwa.

Był tu niedawno ieden cudzoziemiec, nowym sposobem bo piechotą woiażuiący. Ma to być *Anglik*, nazwiskiem *Hackman*, człek (iak mówią) bogaty i przytym Filozof, który przedsięwziął całą *Europę* i *Azyą* piechotą zwiedzić. Być może która z tych okoliczności fałszywa; to iednak pewna, iż ma pieniądze i przytym iest hoynym, lubo sam się ubogo stroi; i w ten czas tylko lepsze suknie sprawuie, gdy do większego iakiego Miasta przychodzi, a i te zaraz pierwszemu, którego napotka, oddaie, gdy z niego wychodzi. Niedawnemi czasy zaszedł on był do iedney nie daleko ztąd leżącey karczmy. Gospodarz poznawszy z mowy iego, iż iest rodem z *Anglii*, a sam tak-

że z tegoż Kraiu będący, przyiął go mile, zaprosił na obiad, i że widział go źle odzianego, dał mu iałmużny czerwony złoty. Podziękował mu za to podróżny; ale po skończonym obiedzie, zapłacił Karczmarzowi za wszystko, i dał mu ieszcze 50. czerwonych złotych.

Z Berlina d. 21. *Lutego.*

Po włożonym od Monarchy naszego na wino i kawę podatku, Szlachta Xięstwa *Halberstadtskiego* rozumieiącsię być przezeń pokrzywdzoną w dawnych swych prawach i przywileiach, zaniosła była suplikę. Mądry nasz Monarcha maiący zwyczay słuchać zawsze z łagodnością oycowską, zażaleń swych poddanych, raczył im na nie odpowiedzieć; i czytamy w *Musaeum Niemieckim* treść iego Odpowiedzi czyli Reskryptu w słowach następuiących: „Król Jmć nasz łaskawy Monarcha na podane sobie dnia 18. Lutego od swych godnych i wiernych Poddanych Xięstwa *Halberstadtskiego* przekładania, względem włożonego podatku na wino i kawę, czyni im wiadomo iż nie maią żadney przyczyny żalenia się na iakie siebie pokrzywdzenie w swych przywileiach co do podatku od kawy, ponieważ tym samym, że ich przywileie są dawne, a używanie kawy nie pętko potym wprowadziłosię, nieczynisię przezto żadna im krzywda Oświadcza przytym w tymże Reskrypcie Król Jmć, iż cale ma inne w tym zamysły, dążące iedynie do dobra powszechnego; chce bowiem przez to zabieżeć zbyt wielkiey konsumpcyi kawy w swych Państwach i przeszkodzić razem, aby pod imieniem Szlachty, nie wprowadzano niezmierney iey kwoty do kraiu, uważaiąc zwłaszcza, iak wiele iey wychodzi, iak wielkie summy ten towar z kraiu wyprowadza. Wieśniacy, lud pospolity &c: (mówi ten Monarcha) mogąsię nazwyczaiać i nazwyczaiaiąsię do używania kawy, widząc iż za małą cenę dostać iey mogą. Przez mały zaś podatek włożony

na ten towar, powrócą nieomylnie do piwa, co powiększaiąc odbyt tego napoiu, przyniesie pewnie nie mały pożytek Pańskim browarom. Co do na kazaney wizyty, (przydaie Król Jmć stałasię ona koniecznie potrzebna, tak dla utrzymania porządku między własnemi ich domowemi ludźmi, iak dla zabieżenia wszelkim oszukaniom i nieporządkom: przez co godni iego i wierni podani, nie tylko ani słowa mówić niepowinniby przeciwko teraznieyszey Ustawie, ale owszem sami przezsię poznawać, i chwalić mieliby dobroczynne zamysły Króla Jmci, i razem pożytki, które ztąd na każdego z nich będą spływały. Do tego, sam Król Jmć w młodym swym wieku wychowany był na piwie grzanym; mogliby zatym i wieśniacy przestać na tym napoiu, gdy zwłaszcza iest daleko zdrowszy, niżeli kawa.„

Z TUREK

Z Konstantynopola d. 17. Stycz:

Pracuią tu nieustannie w naszym Arsenale około uzbroienia Floty. Cel iey dotychczas iest nie wiadomy. Uważaią tylko, że Zwierzchność tuteysza chce tego roku liczenieyszą, mieć Flotę, niż przeszłego. Sam *Kapitan Basza* dogląda budowy okrętow, ieżdżąc iak nayczęściey do warsztatow; i wszelkiey, iak może, przykłada pilności do iak nayprętszego wygotowania tey Floty.

Z PORTUGALII

Z Lizbony d. 25. Stycznia.

Okręt ieden woienny przybyły z *Rio-Janeiro*, wpłynoł na naszą Rzekę, wiozący półtora Milliona *Piastrow* w monecie. Tenże Statek przywiozł tu wszystkie te osoby, które osadzone były w więzieniu za oddanie *Hiszpanom* wyspy *S. Katarzyny*, nie dawszy im należytego odporu. Z liczby tych iest Don Antoni Karol *Furtado* Gubernator tey wyspy, i 12. innych godnych osob. Gubernatora zaprowadzono do Fortecy *S. Apollonii*, a innych do Zamku *Belem*.

NUM: XIV.

SUPLEMENT
DO GAZET WILENSKICH
w SOBOTĘ DNIA 1. KWIETNIA ROKU 1780.

Z HISZPANII
Z Cadix d. 4. Lutego.

Don *Gaston* wszedł wczora do tego Portu z 14. Okrętami *Hiszpańskiemi.* i iednym *Francuskim* Siedm innych, to iest ieden *Francuski* i 6. *Hiszpańskich*, dnia 17. przeszłego Miesiąca nawałność gdzieś zapędziła. Generałowie nasi mieli z sobą radę czyby należało im wydać bitwę *Anglikom*, którzy czekaią tylko wiatru *Wschodniego* do wyiścia z *Cieśniny*. Oprócz Eskadry Dona *Gaston*, mamy tu 27. innych okrętow całe gotowych do płynienia. Zdaiesię zatym, iż na *Anglikow*, nie tak wielką siłę w *Gibraltarze* maiących, moglibyśmy nie bezpożytku uderzyć.

Z Madrytu d. 4. Lutego.

Król nasz Jmć na dowod ukontentowania swego z męstwa tak Szefa samego, iakoteż Officierow i Ludzi tych okrętow, któresię znaydowały na Bitwie dnia 16. Stycznia, wyniosł Dona Jana de *Langara* na Generał-Leytnanstwo woysk swoich morskich, Dona Wincentego *Dez* uczynił Szefem Eskary, Kapitanom dał tytuł Brygadyerow, niższych wszystkich Officierow podniosł do wyższey rangi. Matkom zaś i Wdowom tych Officierow i ludzi, ktorzy zgineli w wysadzonym na powietrze okręcie S. *Dominika*, naznaczył Król Jmć dożywotniey pensyi połowę Iaf ich mężow lub synow.

Z Madrytu d. 8. Lutego.

Rozchodisię tu teraz wieść, iż przybiegł z doniesieniem goniec extraordynaryiny, że Don Michał de *Gaston*, stanoł w Porcie *Cadix* dnia 4. tego

Mieſiącā z 19. okrętami wielkiemi, z których przeto dwóch mu tylko niedoſtaie. Nie można iednak ieſzcze za pewną twierdzić tę nowinę, poniewaź w Dworſkiey dzieyſzey Gazecie to tylko wyrażaſię: iż według Liſtow *Lizbońſkich* dnia 2. tego Mieſiąca piſanych, Eſkadra Michała de *Gaſton* widziana była dnia 29. Stycznia niedaleko Kapu *la Roca* o dzieſięć bliſko mil od *Lizbony*; a dnia trzeciego potym Rybacy poſtrzegli w nieiakiey odległości od tegoż Portu wielką liczbę okrętow. Podług teyże Gazety, *Anglicy* coraz barziey wzmacniaią Fortecę *Gibraltarſką*, i naprawuią z pilnością ſwe okręty, z których dzieſięć ma wyniść na morze na iakąś wyprawę; ognia z Fortecy dawać przeſtali; dnia tylko 25. Stycznia wyſtrzelili 62. razy kartaczami do naſzych żołnierzy, którzy w pogoń za iednym Kapralem wyſłani i 4. żołnierzami żbiegami, pędziliſię za niemi aż pod ſzańce nieprzyiacielſkie: ieden z tych żbiegow zoſtał zabity, drugi raniony, Kaprala zaś złapanego nażaiutrz obwieſzono.

Z Corogne d. 26. Stycznia.

Kommodor Paweł *Jones* ſtoiący tu zawſze w gotowości z ſwoią Fregatą *Przymierze*, ofiarowałſię konwoiować do pewney odległości Statki naſze pocztarſkie, które maią wychodzić z tego Portu.

Z WŁOCH

Z Liworny dnia 9. Lutego.

Fregata iedna *Szwecka* przybywſzy tu z *Malagi*, potwierdziła nowinę o zbiciu *Hiſzpanow* przez *Anglikow*. Zkądinąd zaś mamy wiadomość, iż Don Jan de *Langara* przymuſzony do poddaniaſię nieprzyiaciołom, gdy wſzedł był na okręt Komendanta *Angielſkiego*, i oddawał mu, według zwyczaiu, iako ſwemu zwycięzcy ſzpadę; Amirał *Rodney* powiedział mu, iż iey wziąć nie może, ponieważ ten honor nie iemu winny ieſt, ale Xiążęciu *Henrykowi Wilhelmowi* trzeciemu Synowi Krôla Jmci *Angielſkiego*, znayduiąceműſię na iednym z okrętow Eſkadry:

Z Rrzymu d. 16. Lutego.

Xiąże de *Grimaldy* Poseł *Hiszpański* prosił imieniem Dworu swego Oyca Swiętego o *Breve*, któregoby mocą Król Jmć *Katolicki*, zostaiący w potrzebie wielkich wydatkow na teraznieyszą woynę, mógł mieć od Stanu Duchownego swego Państwa Summę 80. Millionow *Realow*, (co czyni 10. Millionow Talarow *Niemiekich*) na co Ociec Swięty zewolił.

Z HOLLANDYI

Z Amsterdamu d. 2. Marca.

Podana propozycya względem uzbroienia na ten Rok okrętow woiennych dla zasłony Handlu tey Rzeczypospolitey, przyięta iuż iest, iak słychać, i liczba ich ma być podniesina do 52. które razem wzięte będą miały blisko 2,000. na sobie armat, i 13,870. ludzi ekwipażu.

P S. Odbieramy w tym momencie nowinę, że okręty nasze woienne, przytrzymane (iak wiadomo) w Portach *Angielskich*, przybyły z tamtąd dnia wczoraySzego pod Komendą Szefa Eskadry Hrabiego de *Byland* do Portu *Texel.*

Z ANGLII

Z Londynu d. 25. Lutego.

Król Jmć (iak słychać) ma tego Roku zwiedzić swe kraie w *Niemczech* leżące, gdzie oraz masię widzieć z Królem Jmcią *Pruskim*. Między naszym i *Madryckim* Dworem stanela znowa względem zamiany niewolnikow. Mamy wiadomość, że Amirał *Arbuthnot* stanoł iuż w *Barbadzie* z 4. wielkiemi okrętami, i tyląż tysiącami ludzi. Zkądinąd zaś wiadomo, iż ułożono proiekt uderzyć na Wyspę *Martynikę*. Amirał *Rodney*, według wszelkiego do wiary podobieństwa, może tam stanąć miesiącem pierwiey przed Hrabią de *Guichen*, który za swym przybyciem znaydzie w *Indyach Zachodnich* 30. naszych wielkich okrętow.

Z ROSSYI

Z Petersburga d. 4. Lutego.

Ignacy Metropolita *Gotyi* i *Kaffy* na Półwyspie *Krymskiey*, iakoteż całe zgromadzenie *Chrześcian* wyznaiących Religią *Grecką*, podali byli w Ro-

ku ieszcze 1778. dnia 16. Lipca Jmperatorowey Jeymci Suplikę, prosząc tey łaskawey Monarchini, aby raczyła ich przyiąć do liczby naturalnych Poddanych Państwa swego. Uczyniła zadość tey ich prośbie Jmperatorowa Jeymć; i ieszcze Roku przeszłego dnia 21. Marca, posłano im Przywileie w językach *Rossyiskim* i *Greckim* drukowane z wielą i wielkiemi dla nich nadanemi pożytkami, których będą mogli używać, przeniosszyśię do Wielkorządztwa *Azowskiego*, Wzieła przytym naśię Jmperatorowa Jeymć wszelkie kosztý potrzebne do wyprowadzeniaśię ich z *Krymu*, nadawszy dla *Grekow* obszerny Kray nad Rrzeką *Solonoią* i brzegami Morza *Azowskiego*, a dla Kupcow, iako pospolicie mieszkaiących po miastach, naznaczywszy nowo maiące być budowane Miasta *Katerynosław* i *Maryanopol*.

DONIESIENIE z WILNA

Maiętności Towiany i Łany *w' obrębie swoim żadnych niemaiące kłótni, zupełnie ograniczone, na mil pięć naymniey; maią w sobie puszczę na budowlą naywiększą, sposobną i do Handlu Potaszowego zgodną, w obszerności na milę rozciągaiącą się, jezior dwa, pułtora tysiąca niechybnie czyniących intraty. Karczem na Trakt Ryzski, Lipawski trzy, Szynkow nadto dwa dla włościan, same Miasteczko* Towiany *od dawnych czasow targami zaszczycone, Kościołem wspaniałym, i Plebanią przyozdobione, Rzemieśnikami osadzone, w tey maiętności Folwarkow z Zamkowym cztyry, sam Zamek na górze nad* Muszą *Rzeką, zabudowanie całe nad tąż* Muszą, *w którym sklepy murowane do chowania trunkow, na Rzece młyn o dwuch kołach dobrze ufundowany rocznie mielący; w pola, łąki murożne obfituie, poddaństwa do dwuchset, intraty roczney podług opłacenia aręndownych Tenutorow trzydzieści i ieden tysiąc. Ta Maiętność w Powiecie Wiłkomirskim, od Rzeki portowey Wilii mil 5. do którey Rzeką Swiętą zwaną o milę tylko oddaloną spławiać można, ktoby chciał takową Maiętność nabyć na wieczność niechsię nadgłosi przez Pocztę do J. P.* Naborowskiego *Sekretarza Poczty J. K. Mci Wileńskiey.*